

درسنامه وقف

تألیف: محمود اسیرپور

تدوین: غلامعلی بنجری

سرشناسه	اسدیپور، محمود، ۱۳۵۰-
عنوان و نام پدیدآور	درسنامه وقف / تألیف محمود اسدیپور
مشخصات نشر	قم: نام آشنا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۳۷۱ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۲۹۴۴-۹
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۳۵۹] - ۳۷۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	وقف (فقه) -- راهنمای آموزشی
موضوع	Waqf (Islamic law) -- Study and teaching
موضوع	وقف -- راهنمای آموزشی
موضوع	Waqf -- Study and teaching
رده بندی کنگره	BP ۱۹۳/۲
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۲۷
شماره کتابشناسی ملی	۶۰۳۳۱۲۲

نام کتاب: درسنامه وقف
مؤلف: محمود اسدیپور
تدوین: غلامعلی سنجری
ویراستاری و صفحه‌آرایی: علی رضایی‌نیا
طرح جلد: رضوانی (کرانه)
نشر: انتشارات نام آشنا
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۸
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۲۹۴۴-۹
قیمت: ۴۵,۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مؤلف محفوظ می‌باشد.

از شما خواننده عزیز و دانشور فرهیخته خواهش می‌کنیم نواقص این کتاب را به مؤلف گوشزد کنید تا از نظرات شما بزرگواران در چاپ جدید استفاده شود:
mahmood0531asadpoor@gmail.com

مقدمه حضرت آیت الله حسینی بوشهری رحمته الله علیه

بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع وقف از مباحث مهم فقهی است که آثار فراوانی در زندگی فردی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر آن مترتب است.

وقف صدق جاریه ای است که همواره مورد عنایت و تأکید پیشوایان دین به خصوص نبی اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت عظیم السلام بوده است و در جهان امروز بخش های قابل توجهی از مراکز علمی و پزشکی و مؤسسات خیریه از درآمد های موقوفات اداره می شوند.

کتاب حاضر با عنوان درسنامه وقف، اثر جناب حجت الاسلام آقای اسدپور به صورت قابل توجهی به همه ابعاد فقهی، حقوقی و تاریخی آن پرداخته و اصطلاحات و واژگانی که نقش کلیدی در فهم مسائل وقف دارد، به خوبی تبیین شده است.

امید است این کتاب مورد استفاده علاقمندان به خصوص طلاب عزیز قرار گیرد تا در برنامه های

تبلیغی خود، مشوق مردم مؤمن و متدین باشند؛ تا ان شاء الله در بهت ایجاد موقوفات و رقبات جدید، دین

خود را به جامعه اسلامی ادا نمایند.

این جانب برای نویسنده محترم آرزوی موفقیت دارم و امیدوارم این کار و خدمت ارزنده

ایشان مورد عنایت حضرت بقیه الله الاعظم ارواحنا لله قرار گیرد.

سید هاشم حسینی بوشهری

۲۰ دی ماه ۱۳۹۸ - ۱۴ جمادی الاول ۱۴۴۱

فهرست

۱۵	دییباچه
۱۹	درس اول: کلیات، مفاهیم، آثار و فواید وقف
۱۹	۱- وقف در لغت و اصطلاح
۱۹	۱-۱- وقف در لغت
۲۰	۲-۱- وقف در اصطلاح
۲۱	۲- تعریف جامع وقف
۲۱	۳- «حبس» در لغت و اصطلاح
۲۲	۴- تفاوت های حبس با وقف
۲۲	۴-۱- تفاوت اول
۲۲	۴-۲- تفاوت دوم
۲۲	۵- ارکان وقف
۲۲	۵-۱- صیغه
۲۳	۵-۲- واقف
۲۳	۵-۳- موقوف
۲۴	۵-۴- موقوف علیهم
۲۴	۶- تولیت در وقف
۲۴	۶-۱- متولی
۲۵	۶-۲- وظیفه متولی
۲۵	۶-۳- تولیت
۲۶	۷- اقسام وقف
۲۶	۷-۱- تقسیم وقف به اعتبار موقوف علیه
۲۶	۷-۱-۱- وقف عام
۲۶	۷-۱-۲- وقف خاص

۲۶	۲-۷- تقسیم وقف به اعتبار موقوفه
۲۶	۲-۷-۱- وقف انتفاع
۲۶	۲-۷-۲- وقف منفعت
۲۷	بیشتر بدانیم
۳۴	خلاصه درس اول
۳۷	درس دوم: پیشینه وقف
۳۷	۱- وقف در میان مردم بین النهرین
۳۸	۲- وقف در مصر باستان
۳۸	۲-۱- سنت های مربوط به وقف در میان مصریان
۳۹	۳- وقف در میان رومیان
۴۰	۴- وقف در منطقه عراق
۴۰	۵- وقف در ایران باستان
۴۲	۶- وقف بعد از اسلام
۴۲	۶-۱- ترغیب به وقف در کلام و سیره معصومین علیهم السلام
۴۴	۶-۲- موقوفه ها و صدقه های رسول خدا صلی الله علیه و آله
۴۴	۶-۲-۱- باغ های مخیریق
۴۵	۶-۲-۲- موقوفه های دیگر رسول خدا صلی الله علیه و آله
۴۶	۶-۳- موقوفات حضرت علی علیه السلام
۴۷	۶-۳-۱- وصیت امیر مؤمنان علیه السلام درباره اداره اموال موقوفه
۴۸	۶-۴- برخی از وقف های حضرت زهرا و اولاد ایشان علیهم السلام
۴۹	بیشتر بدانیم
۶۴	خلاصه درس دوم
۶۶	سؤالات درس دوم
۶۷	درس سوم: ترویج فرهنگ وقف
۶۷	۱- ترویج فرهنگ وقف و انفاق در قرآن
۷۴	۲- ترویج فرهنگ وقف و انفاق در روایات
۸۷	خلاصه درس سوم
۸۹	سؤالات درس سوم
۹۱	درس چهارم: وقف از دیدگاه مذاهب اسلامی
۹۱	۱- وقف از دیدگاه فقهای امامیه اثناعشری
۹۳	۲- وقف از دیدگاه فقهای مذهب زیدیه
۹۳	۳- وقف از دیدگاه فقهای مذاهب چهارگانه عامه
۹۳	۳-۱- وقف از دیدگاه فقهای حنفی

۹۴	۱-۱-۳ وقف از دیدگاه مصاحبان ابوحنیفه
۹۵	۲-۳ وقف از دیدگاه فقهای مالکی
۹۵	۳-۳ وقف از دیدگاه فقهای شافعی مذهب
۹۶	۳-۴ وقف از دیدگاه فقهای حنبلی
۹۶	۴- وقف از دیدگاه فقهای مذهب ظاهریه
۹۷	۵- وقف از دیدگاه فقهای مذهب اباضیه
۹۷	۶- شرط و اهمیت آن در امر وقف
۹۷	۶-۱ ویژگی‌های صحت شروط
۹۹	۶-۲ شروط ده‌گانه
۱۰۰	خلاصه درس چهارم
۱۰۲	سؤالات درس چهارم
۱۰۳	درس پنجم: تاریخچه وقف
۱۰۳	۱- گسترش وقف از قرن چهارم تا هفتم
۱۰۵	۲- مقایسه مفهوم و اهداف وقف اسلامی با نظام‌های غربی مشابه
۱۰۵	۲-۱- تعریف وقف
۱۰۵	۲-۱-۱- Trust
۱۰۶	۲-۱-۲- Foundation اصطلاح
۱۰۸	۳- تفاوت وقف در اسلام و غرب از نظر اهداف
۱۱۱	خلاصه درس پنجم
۱۱۳	سؤالات درس پنجم
۱۱۵	درس ششم: وقف و اجاره
۱۱۵	۱- تعریف لغوی اجاره
۱۱۵	۲- تعریف فقهی اجاره
۱۱۶	۳- تعریف اجاره در حقوق و قانون مدنی ایران
۱۱۶	۴- خصوصیات عقد اجاره
۱۱۶	۴-۱- تملیکی بودن
۱۱۶	۴-۲- لازم بودن
۱۱۷	۴-۳- معوض بودن
۱۱۷	۴-۴- موقت بودن
۱۱۷	۵- اجاره مال وقفی
۱۱۸	۶- الفاظ و اصطلاحات اجاره
۱۱۸	۶-۱- عاریه
۱۱۸	۶-۲- جُعّاله

۱۱۹	۳-۶- اباحه معوضه
۱۱۹	۷- انواع اجاره
۱۱۹	۷-۱- اجاره اعیان
۱۱۹	۷-۲- اجاره اعمال
۱۱۹	۸- ارکان اجاره
۱۱۹	۸-۱- قرارداد اجاره (عقد)
۱۲۰	۸-۲- متعاقدان (دو طرف عقد اجاره)
۱۲۰	۸-۳- موضوع اجاره
۱۲۰	۸-۳-۱- اجاره اعیان و ارکان آن
۱۲۰	۸-۳-۱-۱- شرایط عین مورد اجاره
۱۲۱	۸-۳-۱-۲- شرایط منفعت عین
۱۲۱	۸-۳-۲- عمل
۱۲۲	۹- اجرت
۱۲۳	۱۰- تاریخچه قوانین موجر و مستأجر
۱۲۳	۱۰-۱- پیشینه تاریخی بنیادهای امری قانون مالک و مستأجر
۱۲۳	۱۰-۱-۱- قانون مالک و مستأجر در ایران
۱۲۴	۱۰-۱-۱-۱- قانون روابط موجر و مستأجر سال ۱۳۷۶
۱۲۸	بیشتر بدانیم
۱۳۵	خلاصه درس ششم
۱۳۷	سؤالات درس ششم
۱۳۹	درس هفتم: حق کسب، پیشه و تجارت
۱۳۹	۱- تعریف حق کسب، پیشه و تجارت
۱۴۱	۲- سرقت و ک.پ.ت؛ حق واحد یا دو حق؟
۱۴۱	۳- شباهت و وحدت مفهومی حق سرقتی و ک.پ.ت در قانون
۱۴۳	۴- وجوه اشتراک و افتراق حق سرقتی و ک.پ.ت
۱۴۳	۴-۱- وجوه اشتراک
۱۴۴	۴-۲- وجوه افتراق
۱۴۷	۵- مهلت اجرای حکم تخلیه در فرض پرداخت حق سرقتی در قانون سال ۱۳۷۶
۱۵۲	خلاصه درس هفتم
۱۵۴	سؤالات درس هفتم
۱۵۵	درس هشتم: وقف و سرقتی
۱۵۶	۱- تعریف سرقتی در اصطلاح فقها و حقوق دانان
۱۵۷	۱-۱- تحلیل ماهیت سرقتی و حق سرقتی

۱۵۷	۲-۱- تحلیل حقوقی سرقفلی
۱۵۹	۱-۲-۱- تحلیل صحیح سرقفلی
۱۶۰	۲- تاریخچه سرقفلی
۱۶۱	۳- سرقفلی و کسب و پیشه در وقف
۱۶۲	۴- تعریف حقوق مکتسبه در قانون اوقاف
۱۶۳	۵- سرقفلی و اوقاف
۱۶۴	۶- سرقفلی در قانون اوقاف
۱۶۵	۷- مهم ترین عوامل و ضوابط تشکیل دهنده سرقفلی
۱۶۵	۷-۱- عوامل و ضوابط مادی
۱۶۶	۷-۲- عوامل و ضوابط معنوی
۱۶۶	مشتریان محل
۱۶۶	اسم و علائم مشخصه تجاری
۱۶۶	تابلوی مغازه
۱۶۷	حق مالکیت صنعتی و بازرگانی و علائم کارخانه
۱۶۷	پروانه کسب
۱۶۸	۸- میزان حق سرقفلی
۱۶۹	۹- ضوابط تشکیل دهنده سرقفلی
۱۷۰	۱۰- مبنای سرقفلی
۱۷۱	۱۰-۱- اختیارات مالکانه
۱۷۱	۱۰-۲- دریافت وجهی در قبال موقعیت خوب ملک استیجاری
۱۷۲	۱۰-۳- دریافت سرقفلی در قبال دادن امتیازی به مستأجر
۱۷۳	بیشتر بدانیم
۱۷۷	خلاصه درس هشتم
۱۸۲	سؤالات درس هشتم
۱۸۳	درس نهم: روابط موجرو مستأجر
۱۸۴	۱- قلمرو قانون روابط موجرو مستأجر سال ۱۳۷۶
۱۸۴	۲- قوانین موجرو مستأجر در اوقاف
۱۸۴	۲-۱- تاریخچه اجاره اراضی وقفی و قوانین اوقاف
۱۸۵	۳- مزایده در اجاره
۱۸۸	۴- بیع موقوفات
۱۸۹	۵- تنظیم سند اجاره
۱۹۰	۶- تحلیل اسناد اجاره رسمی در اوقاف
۱۹۳	۷- آیین نامه نحوه ترتیب وصول پذیره و اهدایی

۱۹۴	۸- شرایط اجاره نامه در قانون موجر و مستأجر
۱۹۵	خلاصه درس نهم
۱۹۸	سؤالات درس نهم
۱۹۹	درس دهم: احکام وقف، واقف، عین موقوفه
۱۹۹	۱- احکام وقف و موقوفات
۱۹۹	احکام انشاء، قبول و قبض وقف
۲۰۱	۲- احکام عین موقوفه
۲۰۳	۳- احکام واقف
۲۰۴	۴- احکام موقوف علیه
۲۰۵	۵- احکام تولیت و نظارت
۲۰۷	۶- احکام عواید و منافع موقوفه
۲۰۸	۷- احکام اجاره
۲۰۸	۷-۱- احکام مشترک بین اجاره اعیان و اعمال
۲۰۹	۷-۲- احکام ویژه اجاره اعیان
۲۱۲	خلاصه درس دهم
۲۱۴	سؤالات درس دهم
۲۱۵	درس یازدهم: اثبات وقف، اجاره موقوفات
۲۱۵	۱- اثبات وقف
۲۱۶	۲- احکام اجاره موقوفه
۲۲۰	۳- احکام فروش موقوفه
۲۲۴	۴- احکام تغییر و تبدیل
۲۲۹	خلاصه درس یازدهم
۲۳۱	سؤالات درس یازدهم
۲۳۳	درس دوازدهم: وقف و حقوق مدنی
۲۳۳	اهم موارد وقف در قانون مدنی
۲۳۸	خلاصه درس دوازدهم
۲۴۰	سؤالات درس دوازدهم
۲۴۱	درس سیزدهم: قوانین داخلی سازمان اوقاف
۲۴۸	خلاصه درس سیزدهم
۲۵۰	سؤالات درس سیزدهم
۲۵۱	درس چهاردهم: شیوه های عملی ترویج فرهنگ وقف
۲۵۱	۱- اهداف
۲۵۲	۲- نحوه اجرای طرح

۲۵۲	۱-۲- کارگروه و انجمن یاوران وقف
۲۵۲	۲-۲- کارگروه و انجمن وقف در بین اصناف
۲۵۲	۳-۲- کارگروه و انجمن وقف بین اصحاب رسانه
۲۵۳	۴-۲- جلسات توجیهی و انگیزشی با تشکل‌های فرهنگی ملل
۲۵۴	۳- شیوه‌های تبلیغ و تبیین ایجاد وقف جدید
۲۵۴	۳-۱- وقف‌های گروهی
۲۵۴	۳-۲- وقف‌های مشارکتی
۲۵۴	۳-۳- گروه‌های وقف همیاری
۲۵۴	۳-۴- دفاتر مشاوره وقف
۲۵۵	۳-۵- دفاتر ایجاد وقف
۲۵۵	۴- اجرا
۲۵۵	۴-۱- مدیریت موقوفات و منابع پایدار مراکز هدف
۲۵۶	۴-۲- معاونت حقوقی، ثبتی و منابع پایدار مراکز هدف
۲۵۶	۴-۳- دفتر ریاست، روابط عمومی و امور بین‌الملل
۲۵۷	۴-۴- مدیران مراکز
۲۵۷	۵- اعضای ستاد راهبردی وقف جدید
۲۶۰	بیشتر بدانیم
۲۶۷	خلاصه درس چهاردهم
۲۶۹	سؤالات درس چهاردهم
۲۷۱	درس پانزدهم: مدیریت اوقاف
۲۷۱	۱- اقسام ولایت بروقف
۲۷۱	۲- شرایط متولی از نظر فقهای اسلامی
۲۷۲	۳- وظائف متولی وقف
۲۷۲	۳-۱- قابلیت عزل تولیت
۲۷۳	۳-۲- نظارت بر متولی
۲۷۳	۳-۳- جایگاه متولی
۲۷۳	۳-۴- مسئولیت مدنی متولی
۲۷۴	۳-۵- تولیت در وقف از نظر قوانین موضوعه
۲۷۴	۳-۵-۱- نصب متولی
۲۷۵	۳-۵-۲- عزل متولی
۲۷۶	۳-۵-۳- اهلیت متولی
۲۷۷	۳-۵-۴- صلاحیت متولی
۲۷۷	۳-۵-۵- اجتماع متولیان

۲۷۸	۳-۵-۶- استقلال متولیان
۲۷۸	۳-۵-۷- اطلاق متولی
۲۷۸	۳-۵-۷- حالت ترتیب متولی
۲۷۹	۳-۵-۸- حق التولیه متولی
۲۷۹	۳-۵-۹- تفویض یا توکیل تولیت
۲۸۰	۳-۵-۱۰- موقوفات مجهول التولیه
۲۸۰	۳-۵-۱۱- مسئولیت متولی از نظر قوانین موضوعه
۲۸۱	۴- راه‌های ثابت شدن وقف
۲۸۲	۵- چگونه وقف کنیم؟
۲۸۲	۵-۱- مهم‌ترین نکاتی که وقف‌کنندگان و خیران، پیش از وقف باید بدانند
۲۸۶	خلاصه درس پانزدهم
۲۸۹	سؤالات درس پانزدهم
۲۹۱	درس شانزدهم: شیوه ترویج وقف‌های نوین
۲۹۱	۱- وقف‌های نوین
۲۹۲	۱-۱- وقف اموال
۲۹۳	۱-۲- وقف سهام
۲۹۴	۱-۳- وقف پول
۲۹۵	۱-۴- انتشار اوراق وقف
۲۹۶	۱-۴-۱- اوراق وقف پول
۲۹۶	۱-۴-۲- اوراق وقف گروهی
۲۹۷	۲- تحدید وقف به عرصه و اعیان
۲۹۸	بیشتر بدانیم
۳۰۸	خلاصه درس شانزدهم
۳۱۰	سؤالات درس شانزدهم
۳۱۱	درس هفده: اصطلاحات فقهی و حقوقی وقف (۱)
۳۲۵	سؤالات درس هفدهم
۳۲۷	درس هجدهم: اصطلاحات فقهی و حقوقی وقف (۲)
۳۳۶	سؤالات درس هجدهم
۳۳۷	درس نوزدهم: اصطلاحات فقهی و حقوقی وقف (۳)
۳۴۹	سؤالات درس نوزدهم
۳۵۱	درس بیستم: اصطلاحات فقهی و حقوقی وقف (۴)
۳۵۸	سؤالات درس بیستم
۳۵۹	منابع و مآخذ

گرچه تاریخ دقیق وقف را نمی‌توان معین کرد؛ اما از آنجا که کمک به دیگران از فطرت بشر سرچشمه می‌گیرد، می‌توان تاریخ وقف یا شبه‌وقف را به درازای تاریخ بشر دانست؛ و اگر ساخت و تعمیر خانه خدا توسط ابراهیم خلیل علیه السلام را کار خداپسندانه‌ای بدانیم که برای آیندگان ثمربخش بود، می‌توان تاریخ مکتوبی برای وقف و شبه‌وقف در اسلام و قرآن یافت. از این رو می‌توان تشریع وقف در اسلام را امضایی - و نه تأسیسی - دانست (البته در نوشتار پیش رو تغییراتی که اسلام در این مقوله اعمال نموده روشن خواهد شد). قرآن کریم از وقف، شبه‌وقف و نذورات زمان جاهلیت با تعبیری همچون «بَحِیرَة»، «وَصِیْلَة» و «حام»^۲ یاد کرده و بر آنها خط بطلان کشیده است.^۳

علمای اسلام در باب مشروعیت وقف به تطویل بحث نپرداخته‌اند؛ چرا که وقف از مسلمات اسلام است.^۴ در صدر اسلام اصطلاح وقف مرسوم نبود و به جای آن «صدقة جاریة» استعمال می‌شد. مشروعیت وقف را می‌توان از قرآن،^۵ اخبار،^۶ اجماع مسلمین

۱- «وَ إِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَ إِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» (البقرة/ ۱۲۷).

۲- «مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ» (المائدة/ ۱۰۳).

۳- در اینکه وقف و شبه‌وقف دوران جاهلیت باطل بوده است. رک. شیخ طوسی، المبسوط، ص ۶۹؛ ابن فارس، مهذب البارع، ص ۵۸۷.

۴- الفیض الکاشانی، مفاتیح الشرایع، ج ۳، ص ۲۰۷؛ بحرانی، الحدائق، ج ۲۲، ص ۱۲۵.

۵- «لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ» (آل عمران/ ۹۲) هرچند در قرآن کریم واژه وقف و مشتقات آن، به معنی وقف مصطلح، و به عنوان یک موضوع شرعی به کار نرفته است، اما مکرراً به «پر»، «صدقه» و «انفاق فی سبیل الله»،

که وقف از مصادیق مسلم آنهاست، اشاره شده است، و می‌توان مشروعیت وقف را از این راه استنباط کرد.

۶- «إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ» (بحار

الأنوار، جلد ۲، باب ۸، ص ۲۲)

قال رسول الله ﷺ: «الْجَنَّةُ لِكُلِّ تَائِبٍ وَ الرَّحْمَةُ لِكُلِّ وَاقِفٍ» (نهج الفصاحة، حدیث ۱۳۳۲).

که در بین شان هیچ کس وقف را رد نکرده است، و همچنین عقل که وقف را مقوله‌ای کاملاً مستحسن می‌داند، استنباط کرد.

وقف یکی از مباحث متفق علیه بین مسلمین است. با توجه به کارکرد بسیار مثبت وقف و کمک شایانی که می‌تواند به تحقق گام دوم انقلاب و اقتصاد مقاومتی کند، جا دارد که بیش از پیش به این امر مهم پرداخته شود. مقوله وقف، علی رغم فوائدش، حقاً و انصافاً بین مسلمین مجهول و مستضعف مانده است. مسلمانان به وقف به عنوان یک راهکار عملی و حتی نجات‌دهنده جامعه از بی‌کاری ننگریسته‌اند و از نقش آن در پویاسازی اقتصاد غفلت ورزیده‌اند. احیاء موقوفات و استفاده صحیح آنها در راستای آنچه واقفین خواسته‌اند، نه تنها در پیشبرد دین و زنده ماندن آن بسیار مفید است، بلکه همان طور که در فواید وقف اشاره خواهد شد، می‌تواند تکیه‌گاه بسیار امنی در اقتصاد مقاومتی باشد.

در بین کتبی که با موضوع وقف نوشته شده‌اند، جای درسنامه وقف خالی بود. از این رو در صدد تدوین کتابی برآمدیم که تألیفی از کتب موجود باشد و در عین حال استاندارد‌های یک درسنامه را دارا باشد. امید است که این کتاب نه تنها خلأ موجود را پُر کند؛ بلکه زمینه‌ساز راه‌اندازی کارگاه‌های وقف برای طلاب علوم دینی و تربیت متخصص در این امر باشد تا انشاء الله وقف را از غربت به درآورد.

از خصوصیات این کتاب می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- اصطلاحات فقهی و حقوقی، که دانستن آنها برای طلاب واجب است، در چهار درس آمده است.
- بحث وقف‌های نوین از قبیل اموال و سهام پول نقد با جوانب فقهی آن در یک درس آمده است.
- مدیریت وقف که شامل مباحثی ضروری است در یک درس آمده است.
- شیوه‌های عملی ترویج وقف که کمتر به بحث از آن پرداخته شده است در یک درس آمده است.
- به قوانین سازمان اوقاف و حقوق مدنی، احکام موقوفات و... نیز در دروسی

اشاره شده است.

- قوانین موجر و مستأجر، مباحث سرقفلی، حق کسب، پیشه و تجارت، در دروس جداگانه بیان شداند.
- وقف در مذاهب اسلامی و تفاوت آن در اسلام و سایر ملل نیز به طور جداگانه بیان شده است.
- کلیات مباحث وقف و پیشینه و تاریخچه آن در دروس جداگانه بیان شده است.

بر خود لازم می دانم از زحمات حجج اسلام سید مهدی حسینی و احمد پوراکبر که در شکل گیری این اثر این جانب را یاری رساندند تشکر کنم. ثواب این اثر، پیشکشی ست ناقابل به پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم، اهل بیت آن حضرت علیهم السلام، روح سرفراز شهدا، به ویژه سردار سپهد سلیمانی، پدرم، مرحوم حاج امان اله، و مادر، مرحومه حاجیه خانم تقی زاده. باشد که در درگاه احدی، مقبول افتد.

محمود اسدپور